

cazul României însă, acest indicator are o valoare mult superioară mediei europene și mult superioară următoarei clasate în această ierarhie (58%, față de procentul de 33%, înregistrat în Bulgaria).

Analiza formelor de ocupare este realizată și la nivel teritorial și pe medii de rezidență. Formele de ocupare preponderente în mediul rural, incluse în categoria ocupării precare, ce capătă în special forma agriculturii de subzistență, prin incidența crescută la nivelul populației ocupate, au un impact major asupra ratei sărăciei persoanelor care lucrează.

Cel de-al VI-lea capitol propune o analiză interesantă a beneficiilor utilizării internetului, din perspectiva grupurilor avantajate și a celor excluse de la accesul la aceste beneficii. O concluzie a acestei analize este aceea a necesității definirii unor politici de e-incluziune, în condițiile în care consecințele lipsei de digitalizare se soldează cu dezavantajarea socială a celor în cauză (p. 196).

Ultimul capitol vizează problematica dezvoltării umane și are ca obiectiv principal prezentarea evoluției și tendințelor în dezvoltarea umană în România, în context mondial.

Un obiectiv secundar al analizei propuse aici este unul de ordin metodologic și privește construcția indicelui dezvoltării umane (IDU), „ca măsură compozită, dar nu acoperitoare pentru dezvoltarea umană” (p. 171).

Cartea prezentată aici este una densă, prezentând informații din domenii și perspective diferite, toate analizele fiind însă subsumate problematicii corelației dintre calitatea vieții și dezvoltarea socială, pe de o parte și orientate de perspectiva pragmatică a fundamentării intervenției sociale în scopul îmbunătățirii aspectelor relevante pentru viața oamenilor, pe de altă parte.

Lucrarea poate fi utilă atât decidenților politici, cât și studenților și specialiștilor în politici sociale, prin accesul pe care-l oferă la un volum important de date sintetizate cu acuratețe în raport cu relevanța lor în ilustrarea temelor propuse spre analiză.

Forma destul de accesibilă în care sunt prezentate aceste date, claritatea argumentației și natura de interes general a multora dintre temele analizate, reprezintă premise favorabile pentru ca această carte să fie citită cu plăcere și de către nespecialiști, interesați de o temă sau alta dintre cele analizate, cu atât mai mult cu cât capitolele pot fi citite și separat, neexistând o legătură neapărat necesară între ele.

Mihnea Preotesi

SIMONA MARIA STĂNESCU (editor), ROMEO ASIMINEI, DANIELA VÎRJAN, *Recommendations for the development of the social economy: Romania 2013*¹, United Nations Development Program Romania, 2013

The social scientific and policy interest in the social economy (henceforth, SE) in Romania has greatly increased over the last half-decade. To a large extent, this is due to the availability of European funding for research and development activities devoted to the SE, through the Sectorial Operational Programme Human Resources Development (2009–2013). Out of a total of 107 publications dealing with the social economy published in Romania after 1990 (Stănescu, 2013: 43), more than three quarters were published since the beginning of the implementation period of the European Social Fund co-funded projects (2009). This short time frame has not allowed for the emergence of an identifiable theoretical corpus with which to explore the SE. Most of the research published so far is devoted to describing, at varying levels of detail, the state of the social economy in

¹ Recomandări pentru dezvoltarea economiei sociale: România, 2013.

Romania, at the national, regional or local levels (MLFPS, 2010). This literature also offers a formal definition of the social economy, based on enumerating its main characteristics (Stănescu, 2012; Stănescu et al., 2012: 4). Other analyses describe the social economy in different European Union member states, in comparison to Romania (Cace, 2010). A third set of concerns deals with the relevant frameworks (including, for example, the legal or institutional frameworks) in which the social economy functions in Romania. The reviewed publication – which is called a recommendations report – belongs to the latter stream of research.

The research report is structured in seven parts, including the introduction, the description of the methodological framework, and five thematic chapters. The report ends with six annexes: an overview of SE volumes in Romania (which is a novelty in Romanian research on the social economy), information on financial resources for social enterprises, relevant European SE stakeholders, the institutional framework at the central level with impact on SE entities, local institutional framework with impact on SE entities, and public and private SE actors by development regions in Romania.

The first chapter deals with the financial framework of the social economy in Romania. The second addresses the legal framework of the social economy in Romania, while the third discusses the institutional framework of the SE. The fourth chapter explores the social frameworks of the SE in Romania. The financial chapter provides an overview of available commercial funding, as well as of European funding programs. The legal framework chapter compares regulations of the SE at the European level, regulations of SE entities and measures supporting the labour market inclusion of vulnerable groups within SE entities. The institutional chapter deals with the main private and public stakeholders and their cooperation with the local administration. The fourth chapter discusses the population's acceptance and level of awareness with regard to SE activities, as well as the involvement of citizens in the SE.

The final chapter addresses two scenarios for the development of the social economy and offers a concrete set of recommendations. This chapter is relatively brief in the overall length of the report, which may appear as somewhat surprising for a publication titled “recommendations report”.

The last chapter deserves, however, special attention, since it represents, despite its brevity, the most systematic contribution to offering recommendations for the development of the social economy in Romania. The chapter begins by announcing two possible scenarios for development. In describing the scenarios, however, the reader will learn that the first of them, entitled “social enterprises”, amounts to offering social enterprises the same benefits as those that are available to “any other economic actor” (Stănescu et al., 2013: 36). Scenario 1 does not involve, in my assessment, and the authors acknowledge this, any departure from the *status quo*, apart from offering social enterprises information and technical assistance, which are also available to other economic actors (based on the formal definition of this scenario). The first scenario is, thus, improperly called an approach to the development of the social economy, for two additional reasons. On the one hand, it fails to acknowledge that the social economy, and especially its cooperative sector, has followed a path of shrinkage, in terms of its workforce, and one of reduction of its economic activities, over the last two decades. On the other hand, it also fails to reckon with the fact that social enterprises face additional challenges when compared to other economic actors, in times of economic hardship or prolonged crisis.

The second scenario – which is the only one that is likely to be effective – entails some specific mechanisms for the support of the social economy. This includes two versions: the first involves promoting social enterprises, and the second adds to this the promotion of those social enterprises specialized in the labor market inclusion of vulnerable persons (identified in the report as “social enterprises of insertion”). The authors of the report provide a table that includes specific sets of recommendations – grouped in terms of financial, legal, institutional and social aspects – for each of the scenarios. This systematic treatment is a welcome contribution to the literature and a potentially useful policy instrument for the SE in Romania. However, the specific recommendations offered might prove problematic in supporting the social economy. For example, offering financial support for the social economy through the banking system is supposed to work through “funding programs

for social enterprises”. Who should initiate such programs and how they should be run to address the requirements of social enterprises (version 1 of the second scenario) or of social enterprises promoting labor market inclusion (version 2 of the second scenario) is not mentioned. The authors allude to existing systems of government-back mortgage, but they do not explain how this would work in the case of social enterprises. More concrete recommendations for funding social enterprises are offered with respect to financial support from the state, including 2% of tax allocations or tax breaks on profits reinvested in the productive infrastructure (equipment, etc.).

Another source of financial support, namely EU-funded programs for the development of the SE, should be made more accessible, according to the recommendation report, by mentioning social enterprises as eligible applicants. This appears as a minimal requirement, which is not likely to contribute to the development of the SE, if the specific vulnerabilities of social enterprises, for example, their precarious balancing of social protection and economic survival (Alexandrescu, 2011), are not taken into account.

The discussion of the legal, institutional and social recommendations for the SE is useful in its broad aims. From a more critical point of view, however, this discussion can be seen as leaving potentially relevant aspects out of discussion. For example, the development of partnerships between social enterprises and local authorities, and the “management of local resources for supporting social enterprises” (Stănescu, 2013: 37, Table 5) might ignore the fact that the very thin institutional relationships and the low level of local resources are major hindrances for the development of the SE, despite the best intentions of its proponents. Amin warns that, in most developing countries, “the social economy languishes in obscurity, unsupported by the state, blending into the informal economy, frequently dependent on motivated individuals and third sector organisations, barely able to survive” (Amin, 2009: 33). In my view, such a hypothesis should be considered in future research and should support the collection of data, as the authors suggest.

All these criticisms should not be seen as failures of the report itself. They are rather a reflection of the low position given to the development of the SE in Romania, on the public agenda, in this country. It is likely that the revitalization of the SE in Romania will require more research on the deep institutional causes of the current predicament in which the social economy finds itself at present. The report is a useful guide for the necessary changes and improvements that need to be made, and even more so for the areas that require scientific attention, to disentangle the multiple causes of the current situation of the SE in Romania. Those interested in the social economy in a post-socialist Eastern European society can read this report as a concise and systematic statement of the current state of the SE.

REFERENCES

1. Alexandrescu, F., The Social Function of Romanian Cooperatives in the Development Regions of Bucharest – Ilfov and South-East, in Stănescu, S. M., Căce, S., Alexandrescu, F. (editors), *Demand and Supply of Social Economy – Two Development Regions of Romania*, Bucharest, Pro Universitaria, 2013, pp. 326–350.
2. Amin, A., *Extraordinarily ordinary: working in the social economy* in “Social Enterprise Journal”, vol. 5, no. 1, 2009, pp. 30–49.
3. Căce, S., (ed.), *The Social Economy in Europe* [in Romanian], Bucharest, Expert, 2010.
4. Stănescu, S. M., (ed.), Asiminei, R., Vârjan, D., *Recommendations for the Development of the Social Economy in Romania 2013* [in Romanian], United Nations Development Programme, Bucharest, ADD Media Communication, 2013.
5. Stănescu, S. M., *Researching the social economy in Romania*, in “Journal of Social Economy”, vol. 3, no. 4, 2013, pp. 40–60.
6. Stănescu, S. M., Luca, C., Rusu, O., *Regulations with Community and Nationwide Impact on Social Economy*, in “Journal of Social Economy”, vol. 2, no. 2, 2012, pp. 3–23.

7. Stănescu, S. M. (ed.), *Profit for People – Start-Up Report for the Project “The Model of the Social Economy in Romania”*, [in Romanian] United Nations Development Program Romania, 2012.

8. MLFSP [Ministry of Labour, Family and Social Protection], *Research Report on the Social Economy in Romania from a compared European Compared perspective*, Bucharest, 2010, available online at www.mmuncii.ro.

Filip Alexandrescu

SIMONA MARIA STĂNESCU, DIANA MARIA NEGUȚ,
De la idee la profit: cum să înființezi o întreprindere
de economie socială în România?²
București, Editura Expert, 2012

Cei tentați să considere prezentul manual de intervenție ca un instrument facil, de propagandă a economiei sociale, nu vor fi dezamăgiți. De departe manualul și autorii săi își propun să dezvolte acest concept în rândul maselor largi ale populației, pornind de la noțiuni noi precum „*economia socială*” și „*întreprinderea de economie socială*”. Dacă ne-am propune să chestionăm populația cu privire la cele două noțiuni am constata cu surprindere că un procent redus ar reuși să identifice noțiunea de „întreprindere de ES” cu o casă de ajutor reciproc, o societate cooperativă, o asociație sau o fundație. Din acest motiv, volumul de față are meritul de a lămurii o noțiune relativ nouă în spațiul juridic „*întreprinderea de economie socială*”. Subiectul referitor la *economia socială* a câștigat, începând cu anul 1980, tot mai mult teren, rolul economiei sociale în spațiul european fiind tot mai important în integrarea indivizilor pe piața muncii.

Cui se adresează lucrarea? Având în vedere caracterul său practic, manualul este un bun instrument pentru juriști, economiști, dar și simpli întreprinzători care își doresc să dezvolte activități în domeniul economiei sociale.

Volumul este structurat pe trei coordonate care reprezintă, în același timp, și cele trei capitole ale lucrării. O primă coordonată urmărește „*Cadrul actual al economiei sociale la nivel european și național*”. Autorii reușesc să descrie temeiul juridic european și cel național în materia întreprinderilor de economie socială, identificând cu regret faptul că în România nu există o legislație-cadru în materia economiei sociale și a întreprinderilor de economie socială, dar legislația specială (în materia asistenței sociale, în materia entităților de economie socială, în special a asociațiilor și fundațiilor) abordează tangențial și această problematică. În cadrul acestui capitol autoarele reușesc să surprindă, în mod schematic, care sunt principalele întreprinderi de ES care funcționează în Europa și, comparativ, să identifice forme similare în România (asociații, fundații, case de ajutor reciproc ale salariaților, case de ajutor reciproc ale pensionarilor, cooperative de credit, societăți cooperative).

O a doua coordonată urmărește „*Modalitatea de înființare a unei întreprinderi de economie socială*”. Autoarele „urmăresc” procesul de înființare a societăților de credit de grad I, a cooperativei de credit, a unei asociații, fundații, a Caselor de Ajutor Reciproc ale Salariaților și a Caselor de Ajutor Reciproc a Pensionarilor. În acest sens, este prezentat temeiul legal de înființare, obiectul de activitate, organele de conducere, evidențele fiscale și facilitățile acestor Întreprinderi de Economie Socială. Principala „problemă” a acestui capitol, problemă semnalată și de autoarele manualului, este faptul că legislația română este în continuă schimbare și informațiile cuprinse în acest manual pot deveni, cu timpul, inactuale.

² Varianta electronică a volumului este disponibil online la adresa www.iccv.ro.